

Helsinki vuonna 2005

Helsinki kasvoi 1990-luvulla 60 000 hengellä, keskimäärin 6 000 hengellä vuodessa. Kasvu pysähtyi vuoden 2002 aikana täysin. Tämä johtui toisaalta muualta Suomesta Helsingin seudulle saadun muuttovoiton vähenemisestä, toisaalta Helsingin kasvaneesta muuttotappiosta naapurikaupunkeihin ja seudun kehyskuntiin. Ulkomaista Helsinkiin suuntautuva muuttoliike on kuitenkin edelleen Helsingille voitollista ja syntyneitä on enemmän kuin kuolleita. Vuoden 2005 aikana on Helsinki taas kasvamassa.

Helsingin seudun vetovoiman hiipuminen johtui ennen muuta työllisyyden kehityksestä. 1990-luvun laman jälkeinen nousukausi kasvatti Suomen suuria korkeakoulukaupunkeja ja erityisesti Helsingin seutua, jossa työpaikkojen määrä kasvoi huimasti. Helsinki on Suomen yritystoiminnan suurin keskittymä, ja pääkaupunki on hallinnut maan nopeimmin kasvaneen tuotantoalan, informaatioalan tuotantoa. Erityisesti tämän alan palvelu- ja sisältötuotanto on keskittynyt voimakkaasti Helsinkiin ja pääkaupunkiseudulle.

Informaatiosektorin kasvun taittuminen näkyi nopeasti myös Helsingin seudun työpaikkakehityksessä ja vuonna 2002 työpaikkojen määrä aleni seudulla. Helsingissä lasku jatkui myös vuonna 2003, kun taas erityisesti Vantaalla kasvu jälleen alkoi. Myös työllisten määrän kasvu hidastui ja ajoittain muun Suomen suhteellinen kasvu on jo ohittanut Helsingin seudun työpaikkakasvun.

Helsingin muuttotappion kasvu naapurikuntiin ei ole uutta. Varsinkin 1970-luvun alkupuolella Helsinki menetti huomattavan osan väestöstään nopeasti kasvavan seudun kuntiin, ja koko 1980-luku oli Helsingille hyvin hitaan kasvun aikaa. 1990-luvulla Helsinki kasvoi nopeasti sekä laman aikana että sen jäl-

keisessä noususuhdanteessa. Suurin Helsinkiin tuleva muuttajaryhmä on nuoret aikuiset, 18-29-vuotiaat, jotka nyt ovat parantamassa asumistasoaan, ja siirtyvät paitsi Helsingissä suurempiin asuntoihin, myös ympäröiville alueille, missä asumisen hinta on edullisempi. Nykyinen EU-ajan matala ja vakaaksi koettu korkotaso edesauttaa asumisväljyyden kasvua.

Helsingin ja Helsingin seudun väestö

Helsinki on kasvanut rajojensa yli jo kauan sitten, ja muodostaa nyt yhdessä ympäröivien kuntien kanssa yli 1,26 miljoonan asukkaan työ- ja asuntomarkkina-alueen, Helsingin seudun, johon lasketaan kuuluvan Helsingin ja pääkaupunkiseudun muiden kuntien Espoon, Vantaan ja Kauniaisten lisäksi kymmenen kehyskuntaa. Helsingin väkiluku kaksinkertaistui 20-30 vuoden välein siitä, kun Helsingistä tuli pääkaupunki, eli vuodesta 1812 aina 1960-luvulle saakka, minkä jälkeen kasvu siirtyi Helsingin ympäristökuntiin, kun pääkaupunkiin pakkautunut väestö alkoi etsiä asumisväljyyttä kaupungin rajan ulkopuolelta. 1960-luvun maaltamuuton jälkeen seurasi hiljaisempi jakso, mutta jo 1980-luvun alkupuolella seudun muuttovoitto lähti jälleen voimakkaaseen kasvuun. Vielä nopeamman kasvun aika alkoi 1990-luvun alkupuolella, jolloin myös muuttovoitto ulkomailta kasvoi huomattavasti. Viimeisten 10 vuoden aikana Helsingin seudun väkiluku on kasvanut 140 000 henkeä eli keskimäärin 1,25 prosenttia vuodessa.

Helsingin väestöä leimaa nuorten aikuisten suuri osuus verrattuna muuhun Suomeen. Lapsia on selvästi pienempi osuus kuin muulla seudulla ja yli 65-vuotiaita taas enemmän, ei

kuitenkaan niin suurta osuutta kuin maassa keskimäärin.

Päivähoitoikäisten lasten määrä kasvoi riittävästi 1990-luvulla, ja saavutti huippunsa vuonna 1997. Nyt 1-6-vuotiaita on 5 800 henkeä eli 13 prosenttia vähemmän kuin tuolloin. Myös peruskoulun ala-asteikäisten, 7-12-vuotiaiden määrä kääntyi vuoden 2002 aikana laskuun. 13-15-vuotiaiden määrän ennustetaan jatkavan kasvuaan vielä vuoteen 2007 saakka. 16-18-vuotiaiden määrä on juuri kääntynyt myös kasvuun.

Vuosina 1945-1950 syntyneiden suurten ikäluokkien vaikutus Helsingin ikärakenteeseen on merkittävä. Helsingin vanhusväestön osuus kasvaa aluksi varsin hitaasti ja nopeampi kasvu alkaa vasta suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle 2010 jälkeen. Tätä ennakoitiin työikäisen väestön nopea ikääntymi-

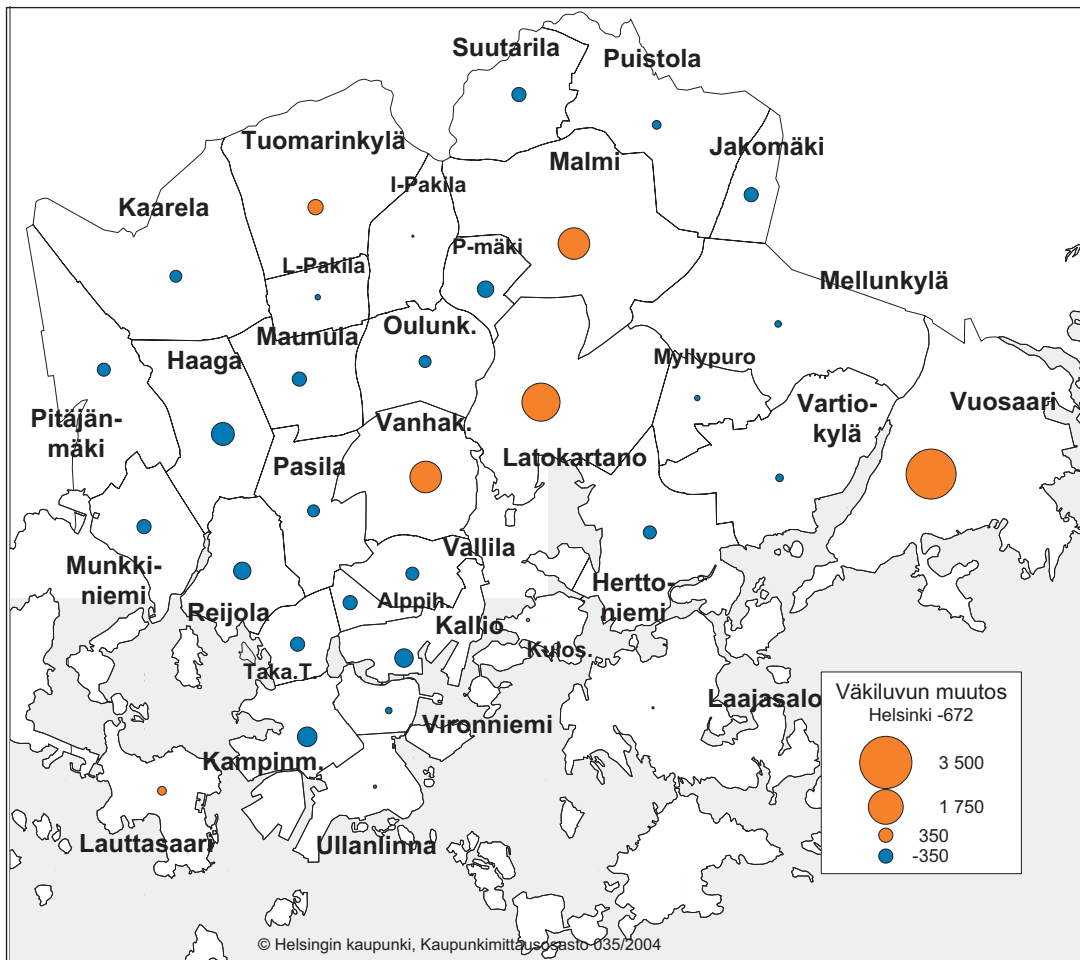
nen, sillä 55-64-vuotiaiden määrä on kasvanut tällä vuosikymmenellä lähes 30 prosenttia.

Helsingin alueiden viimeaikaiset muutokset

Helsingin väkiluku pieneni vuosina 2003-2005 aikana 670 hengellä. Kasvavia alueita olivat Vuosaaren (1 800 henkeä), Malmin (1 500 henkeä), Vanhankaupungin (1 260 henkeä) ja Latokartanon (1 100 henkeä) peruspiirit. Väestö taas väheni eniten Herttoniemessä (540 henkeä) ja Haagassa (500 henkeä).

Vuosina 2003-2004 valmistui Helsinkiin 6 700 asuntoa, eniten Vuosaaren, Malmin ja Latokartanon uusille asuinalueille. Valmistuneista asunnoista 80 prosenttia oli kerrosto-

Kuva 1. Väkiluvun muutos Helsingin peruspiireissä 1.1.2003-2005
 Figur 1. Folkmängdsförändringen i Helsingfors efter distrikt 1.1.2003-2005
 Figure 1. Population change in Helsinki by district 1 Jan 2003-2005

Helsingin työpaikkamäärä väheni vuoden 2002 aikana noin 2 400:lla, eniten merkittävimmistä työpaikka-alueista kantakaupungissa, Pitäjänmäellä ja Lauttasaarella. Vanhasakaupungissa ja Haagassa työpaikkojen määrä kasvoi eniten. Toimitiloja rakennettiin vuosina 2003–2004 vajaa puoli miljoonaa kerrosalaneliometriä, joista eniten Latokartanoon, Pitäjänmälle ja Vironniemelle.

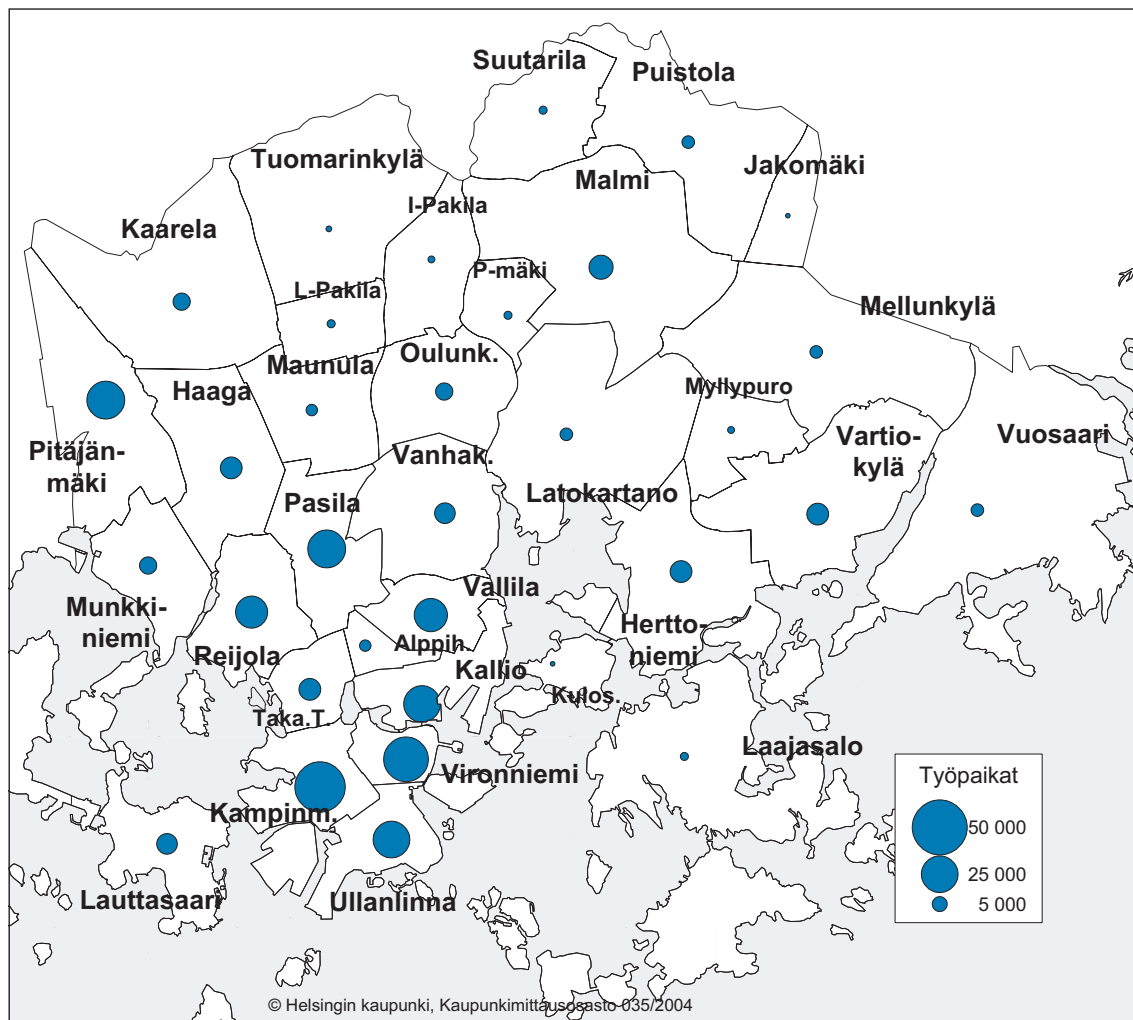
Väestön rakenne alueittain

Helsingin väestö eroaa rakenteeltaan selvästi koko Suomen väestöstä. Erityisesti nuoria aikuisia on täällä muuta maata huomattavasti enemmän ja kouluikäisiä lapsia on vähemmän. Helsingissä suurin ikäluokka on 25-29-vuotiaat, koko maassa 55-59-vuotiaat. Myös vanhusten osuus väestöstä on jonkin verran alhaisempi kuin koko Suomessa.

Kuva 2. Työpaikkojen määrä Helsingin peruspiireissä 31.12.2003

Figur 2. Antalen jobb distriktvis i Helsingfors 31.12.2003

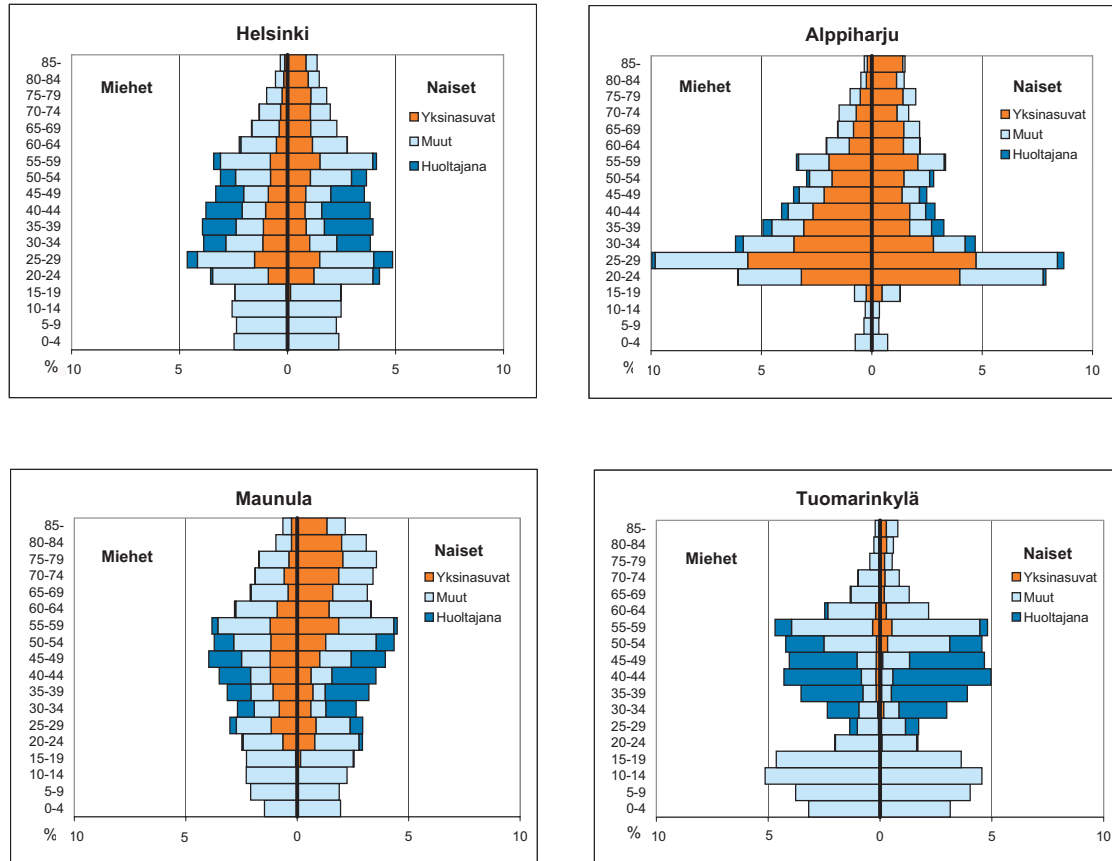
Figure 2. Jobs in Helsinki by district on 31 Dec. 2003

Kuva 3. Väestön ikä- ja asuntokuntarakenne Helsingissä sekä Alppiharjun, Maunulan ja Tuomarinkylän peruspiireissä 1.1.2005

Figur 3. Befolkning efter ålder och bostadshushållstyp i Helsingfors samt Åshöjden, Månsas och Domarby 1.1.2005

Figure 3. Population by age and type of household in Helsinki, Alppiharju, Maunula and Tuomarinkylä on 1 Jan. 2005

Erot Helsingin eri osien välillä ovat kuitenkin erittäin suuret. Oheisissa kaavioissa verrataan Helsingin kolmen täysin erityyppisen peruspiirin väestörakennetta: keskustan pienasuntovaltainen Alppiharju, josta Helsinkiin muuttavat nuoret usein löytävät ensiasuntonsa; Maunula, jossa kaksi kolmasosaa asunnoista on 1950-60-luvulla rakennetuissa kerrostaloissa, ja jossa yli 65-vuotiaiden osuus on suurin Helsingin peruspiireistä sekä jatkuvasti uudistuva Tuomarinkylän pientaloalue, jossa lapsiperheiden osuus on Helsingin suurin. Kuviossa huoltaja-luokkaan kuuluvat ovat lapsiperheiden vanhempia. Lapsiperheeseen kuuluu vähintään yksi alle 18-vuotiaslapsi.

Helsingissä kuului perheisiin noin 66 % kaupungin väestöstä vuodenvaihteessa 2004/05 ja perheiden keskokoko on 2,67. Per-

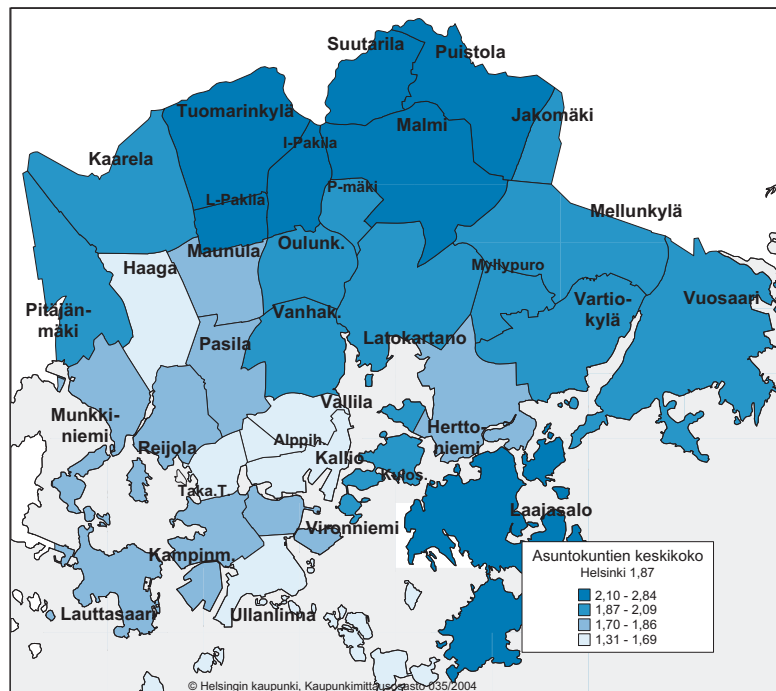
heiden osuus on suurin Pohjois- ja Koillis-Helsingin pientaloalueilla. Tuomarinkylän asutuskunnista lähes puolet on perheitä, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Lapsiperheistä yksinhuoltajaperheitä on suurin osuus Vallilan ja Pasilan peruspiireissä, noin 43 prosenttia. Pienasuntovaltaisessa Itäisessä kantakaupungissa on yksinasuminen kaikkein yleisintä, Alppiharjun alueella kolmessa neljästä asunnosta asutaan yksin.

Helsingiläisten asumisväljyys on 33,3 m²/henkilö, koko maan keskiarvo on 36,3 m², mutta kolmen hengen ja sitä suurempien asutokuntien asumisväljyys on vielä kauempana keskimääräisestä. Väljimmin asutaan vanhoilla pientaloalueilla, ahtaimmin uusilla lapsiperheiden asuttamilla esikaupunkialueilla ja pienasuntovaltaisessa Itäisessä kantakaupungissa.

Kuva 4. Asuntokuntien keskikoko peruspiireittäin 1.1.2005

Figur 4. Bostadshushållens medelstorlek distriktsvis 1.1.2005

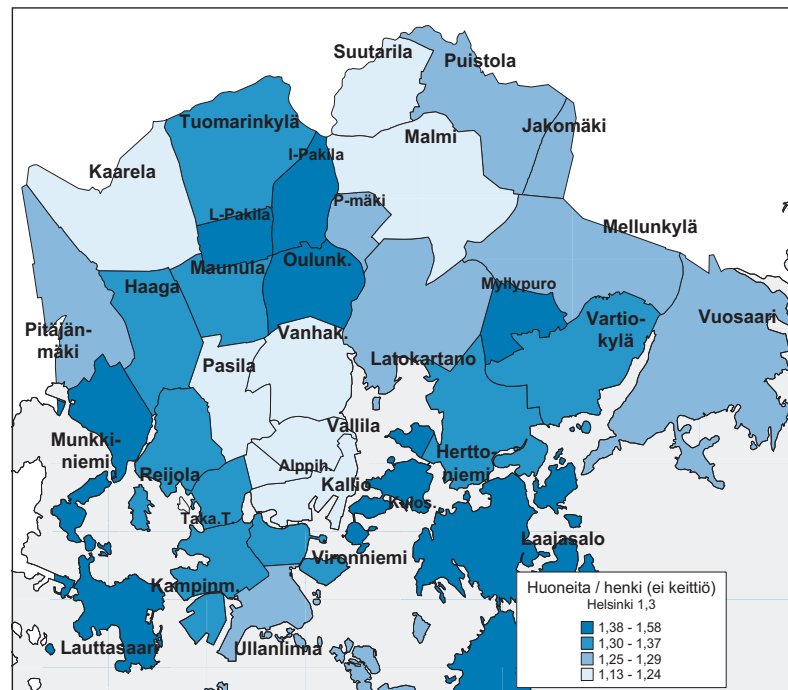
Figure 4. Average size of households in Helsinki districts on 1 Jan. 2005

Kuva 5. Asumistiheys, huoneita henkilöä kohden, kun keittiötä ei lasketa huoneeksi peruspiireittäin 31.12.2003

Figur 5. Boendetäthet rum / person (köket inte räknat som rum) 31.12.2003

Figure 5. Housing density, rooms per person (kitchen not a room) on 31.Dec.2003

Asuntokanta

Helsinki on pientalo- ja kerrostalovaltainen kaupunki. Pientaloasuntojen osuus on vain 12,8 % kaikista asunnoista. Yksiöitä on neljäsosa ja kaksioita tai sitä pienempiä asuntoja 60 % asuntokannasta. Kaikkien asuntojen keskikoko on 63 m², suurin keskikoko on Länsi-Pakilassa 97,5 m² ja pienin Alppiharjussa, 38,1 m².

Helsingin asunnoista on vuokra-asuntoja 48 % ja omistusasuntoja 42 %. Alueet kuitenkin eroavat huomattavasti toisistaan: kantakaupungin vuokra-asunnot ovat valtaosin vaapaarahoitteisia, kun taas esikaupungeissa sijaitsee yli 80 % kaikista Helsingin aravavuokra-asunnoista. Suurin osuus aravavuokra-asuntoja, yli 40 prosenttia asuntokannasta on Jakomäen, Pasilan ja Maunulan peruspiireissä.

Väestön sosioekonominen rakenne

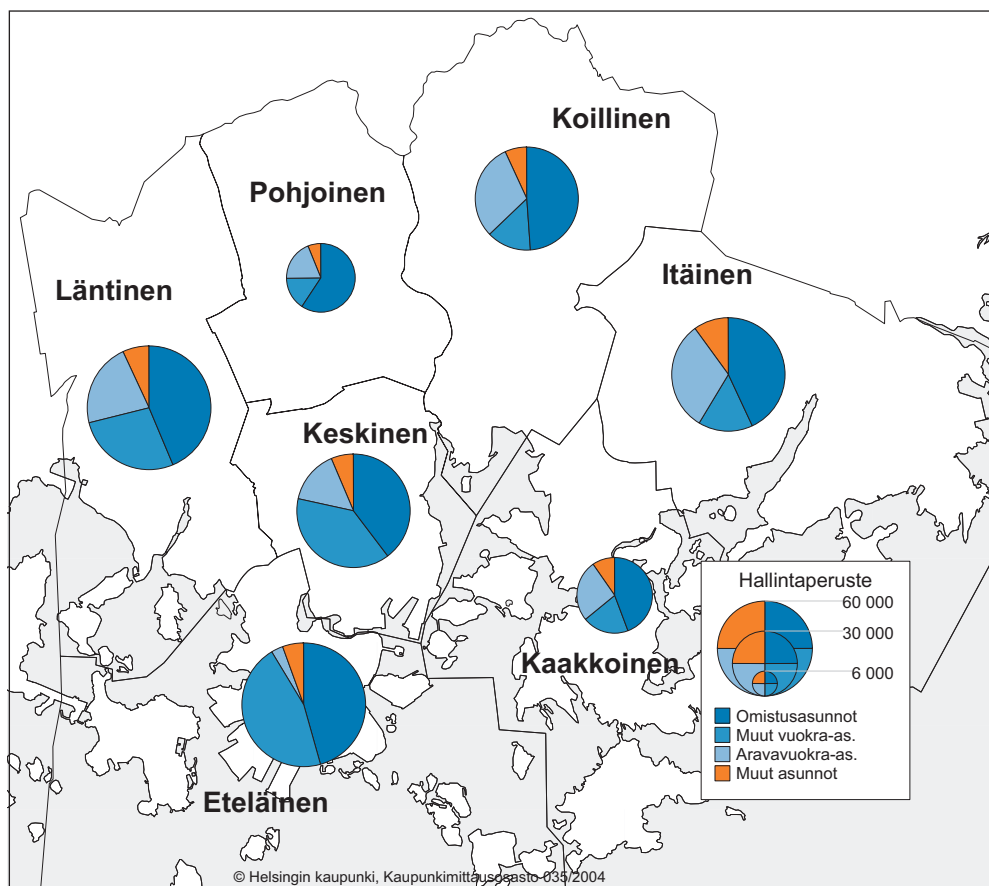
Alueiden väestön sosiaalinen rakenne on pitkälti sidoksissa alueen asuntokannan rakenteeseen. Pientalo- ja omistusasuntovaltaisuus indikoi pääkaupunkiseudulla hyvää koulutustasoa, kun taas aravavuokratiloihin valikoituu vähätuloiset ja heikommin koulutettu väestönosa.

Työttömyys koettelee edelleen pahiten juuri niitä alueita, joilla väestön koulutustaso on matalin. Väestön ikääntyminen heijastuu myös työttömyyteen, sillä pitkäaikaistyöttömyys on yleisempää vanhemmilla kuin nuorilla. Siten Itäisen kantakaupungin alueet eroavat oheisen kartan mukaan "pätkätyöläisten" alueena väestön nuorekkuuden vuoksi, kun taas itäisissä esikaupungeissa vanhenevan matalasti koulutetun väestön suuri osuus näkyy erityisesti pitkäaikaistyöttömyytenä.

Kuva 6. Asuntojen hallintaperuste suurpiireittäin 31.12.2003

Figur 6. Bostädernas upplåtelseform stordistriktvis 31.12.2003

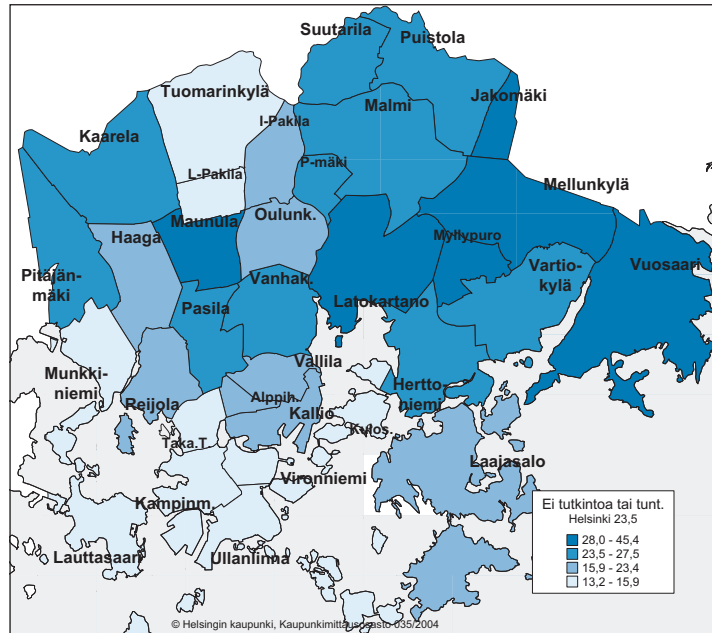
Figure 6. The tenure status of dwellings by major district on 31 Dec. 2003

Kuva 7. Väestön koulutustaso: Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa, osuus 15 vuotta täyttäneistä peruspiireittäin 31.12.2003

Figur 7. Befolkningens utbildningsnivå: ingen skolning efter grundskolenivån, andel av de 15 å fyllda distriktsvis 31.12.2003

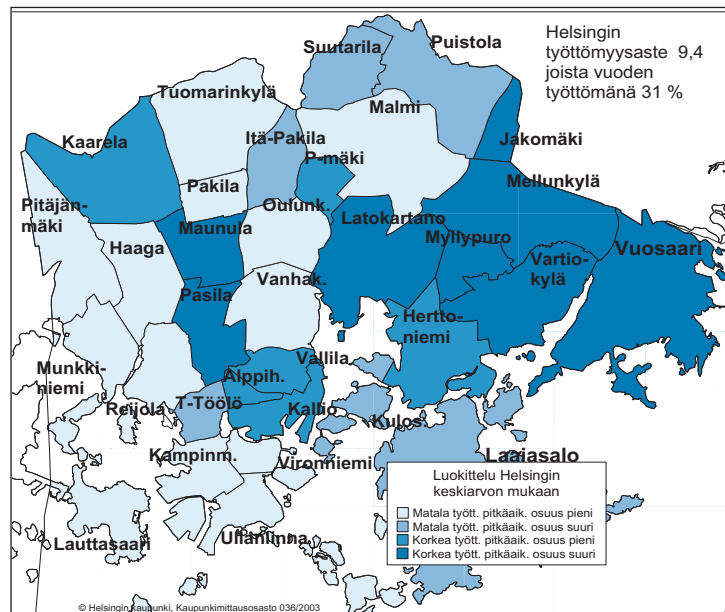
Figure 7. Education level of population of 15 year old or older having no post-compulsory education, on 31 Dec. 2003

Kuva 8. Työttömyysaste työttömyyden keston mukaan suhteessa Helsingin keskiarvoon peruspiireittäin 31.12.2004

Figur 8. Arbetslöshetsgraden i Helsingfors distrikt enligt hur länge arbetslösheten räckt jämfört med medeltalet för hela staden 31.12.2004

Figure 8. Rate of unemployment by duration of unemployment in Helsinki's districts compared with the average for the whole city on 31.Dec.2004

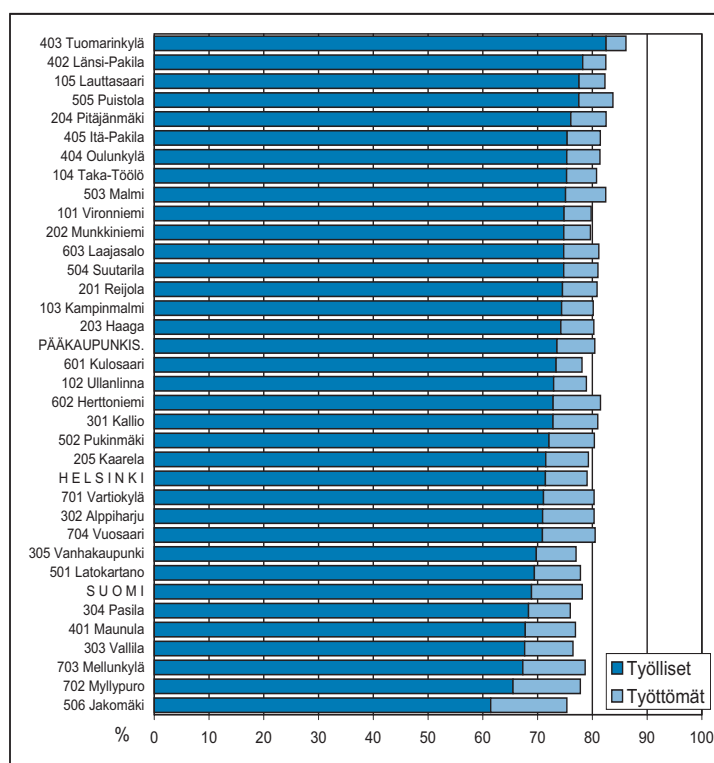

Kuva 9. Työvoiman osuus 20-64-vuotiaista peruspiireittäin 31.12.2003

Figur 9. Den 20-64-årig arbetskraft distriktsvis 31.12.2003

Figure 9. Labourforce age 20-64 years by district on 31.Dec.2003

Kunnallisten palvelujen käyttö

Kunnan tarjoaminen palvelujen käyttö on riippuvainen toisaalta alueen asukasrakenteesta, mutta toisaalta myös kunnan tarjoamien palvelujen määrästä ja laadusta. Esimerkkinä palvelujen käytöstä kuvataan kunnallisen lasten päivähoiton ja terveystalvelujen käyttöä alueittain. Helsingissä hoidetaan 55 prosenttia päivähoitoikäisistä, 1-6-vuotiaista lapsista kokopäiväisesti joko kunnallisissa päiväkodeissa, perhepäivähoidossa tai ostopalvelupäiväkodeissa. Kunnallisen päivähoiton käyttö, sekä kokopäiväinen että osa-päiväinen, on jonkin verran yleisempää Keskisessä, Pohjoisessa ja Kaakkoisessa suurpiirissä kuin läntisillä- ja itäisillä alueilla. Ne alueet, joilla asuu paljon monilapsisia perheitä, eivät välttämättä käytä suhteessa yhtä paljon kunnallista päivähoitoa kuin muut alueet, koska näissä monilapsisissa perheissä on usein edullisempaa hoitaa lapsia kotona.

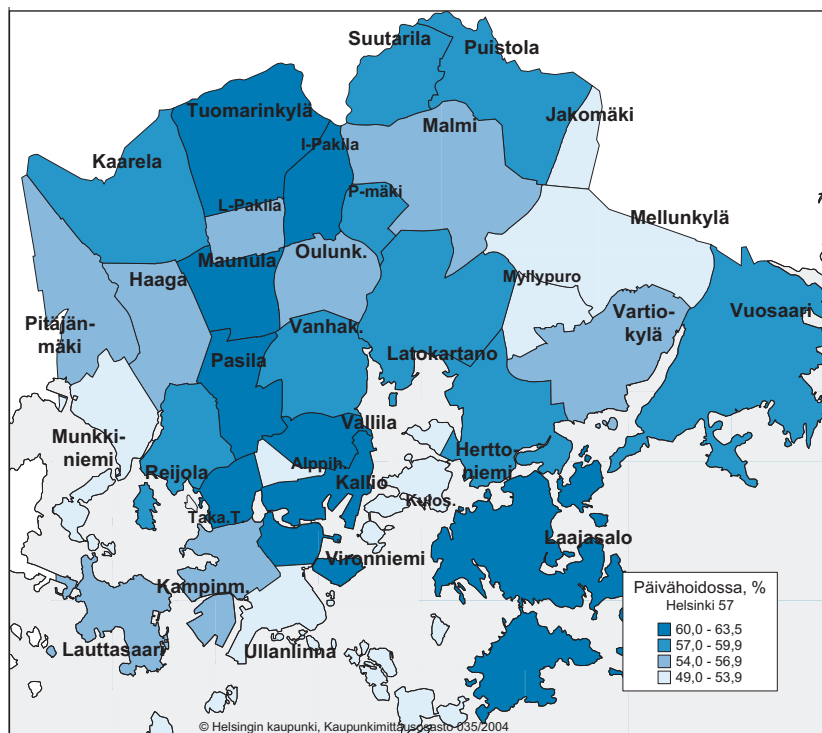
Kunnallisten terveystalvelujen käyttöön vaikuttaa erityisesti väestörakenne. Kanta-kaupungissa käytetään muita kuin kunnallisia terveystalveluja enemmän kuin esikaupungeissa. Tähän vaikuttanee yksityisten palvelujen tarjonnan painottuminen kantakaupunkiin. Alueilla, joilla väestön keski-ikä on korkea tai alueella on paljon lapsia tai tulotaso on matala, käytetään kunnallisia terveystalveluja muita enemmän.

Kuva 10. Kunnallisessa kokopäivähoidossa olevien lasten osuus 1-6 -vuotiaista peruspiireittäin vuonna 2004

Figur 10. Andelen 1-6-åringar som fick kommunal dagvård, distriktvis år 2004

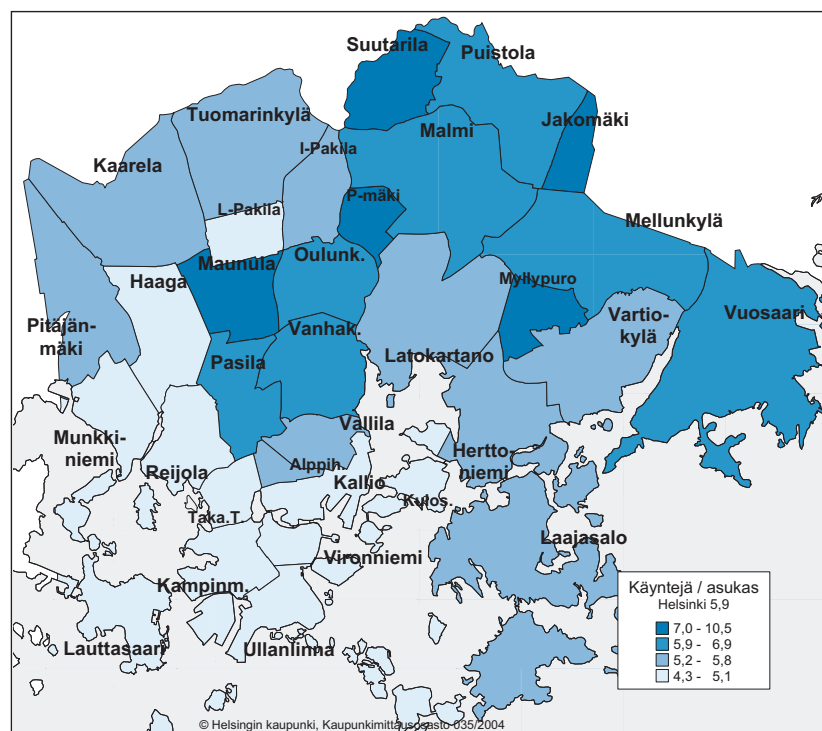
Figure 10. Proportion of 1-6 year olds that received municipal day care, by district in 2004

Kuva 11. Kunnallisen terveydenhoidon käyttö: Avohoitokäynnit asukasta kohden peruspiireittäin vuonna 2004

Figur 11. Nyttjandet av kommunal hälsovård: besök vid öppenvården per invånare, distriktvis 2004

Figure 11. Use of municipal health care: visits at open care per inhabitant, by district in 2004

Liikenteen sujuvuus

Helsingissä on seurattu henkilöautoliikenteen sujuvuutta 14 reitillä joka toinen vuosi vuodesta 1991. Reiteistä kahdeksan on säteittäistä keskustaan suuntautuvaa reittiä ja kuusi poikittaisreittiä. Aamuruuhkassa matka-aikavyöhykkeet ulottuvat kauimmas keskustasta Itäväylän ja Lahdenväylän suuntiin eli näihin

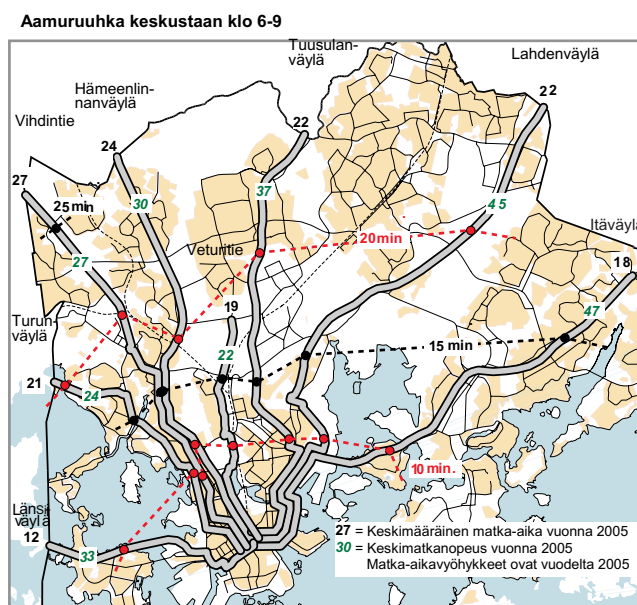
suuntiin ajettu matkan pituus oli pisin vertailuissa aikavyöhykkeissä vuonna 2005. Sujuvuus on kuitenkin heikentynyt vuodesta 2001 Itäväylää lukuun ottamatta muilla pääväylillä.

Liikenteen kasvu näkyy myös poikittaisliikenteessä. Kehä I:llä liikenteen sujuvuutta on parannettu eritasoliittymillä. Länsisuunnan ongelmana on kuitenkin työpaikkamäärän kasvu Espoossa.

Kuva 12. Aamuruuhka keskustaan vuonna 2005

Figur 12. Morgonrusningen till centrum år 2005

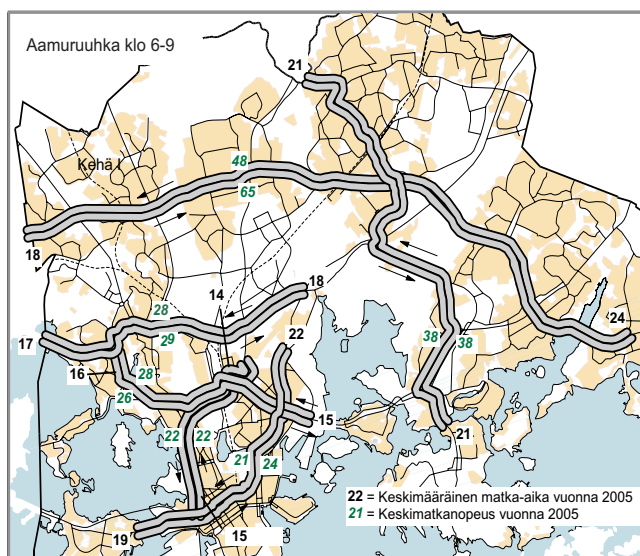
Figure 12. Morning rush-hour traffic to central Helsinki in 2005

Kuva 13. Aamuruuhka poikittaisreiteillä vuonna 2005

Figur 13. Morgonrusningen i den tvärgående trafiken år 2005

Figure 13. Morning rush-hour traffic on transversal roads in 2005

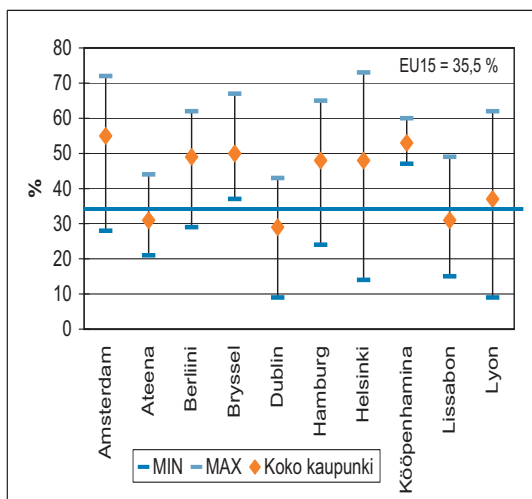
Helsingin sisäiset alueelliset vaihtelut kansainvälisessä vertailussa

Euroopan komissionin Aluepolitiikan osasto ja Eurostat ovat toteuttaneet yhdessä Urban Audit -hankkeen, jonka tuloksena on syntynyt kaupunkitilastotietokanta. Urban Audit -tietokantaan on kerätty harmonisoitua tilastotietoa suurista ja keskisuurista eurooppalaisista kaupungeista. Elinoloja ja elämänlaatua kuvaavia indikaattoreita on tietokantaan koottu seutu-, kaupunki- ja kaupunginosatasoilla. Tässä tarkastelussa on vertailtu eräitä EU15 kaupunkeja peruspiiritasolla. Kuvioon

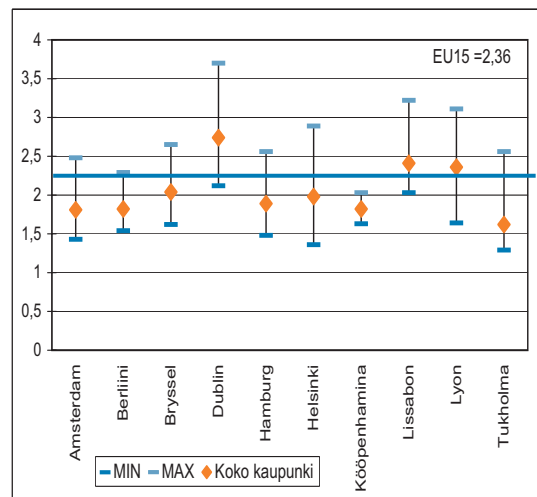
on merkitty kunkin kaupungin matalin ja korkein peruspiiri sekä koko kaupungin arvo. Erityisesti suurille kaupungeille on tyypillistä, että kaupungin sisällä on huomattavia alueellisia eroja esimerkiksi työttömyysasteessa, koulutustasossa ja asuntokuntatyyppien jakaantumisessa.

Helsingissä on suuri osuus pieniä asuntokuntia, ja kaupunki muistuttaa siten Pohjois-Euroopan muita kaupunkeja. Helsingin väestön keskimääräinen koulutustaso on vertailukaupungeista korkein eikä työttömyys ollut vuonna 2001 lähelläkään EU15 keskiarvoa.

Kuva 14. Yhden hengen asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista vuonna 2001. Kaupunkien peruspiirien minimi, maksimi, koko kaupunki ja EU15 keskiarvo.
Figur 14. Andel en persons hushåll bland alla bostadshushåll år 2001. Lägsta resp. högsta distriktsvärdet, stadsmedeltalet och EU15-medeltalet
Figure 14. Percentage of single households among households in 2001. Lowest and highest ranking district of each city, city average and EU15 average

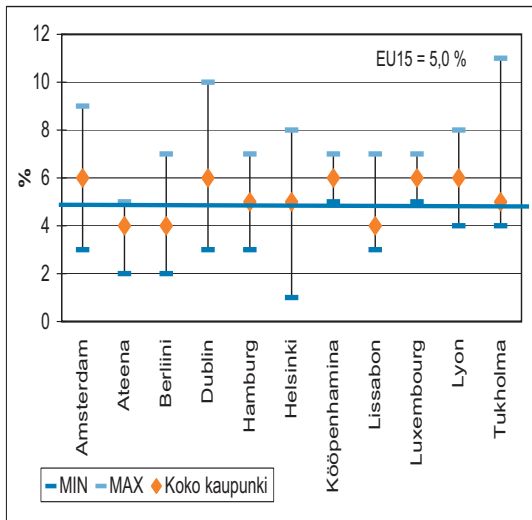
Kuva 15. Asuntokuntien keskokoko vuonna 2001. Kaupunkien peruspiirien minimi, maksimi, koko kaupunki ja EU15 keskiarvo.
Figur 15. Bostadshushållens medelstorlek 2001. Lägsta resp. högsta distriktsvärdet, stadsmedeltalet och EU15-medeltalet
Figure 15. Average size of households in 2001. Lowest and highest ranking district of each city, city average and EU15 average

Kuva 16. 0-4-vuotiaiden osuus koko väestöstä vuonna 2001. Kaupunkien peruspiirien minimi, maksimi, koko kaupunki ja EU15 keskiarvo.

Figur 16. Andel 0-4åringar bland hela befolkningen 2001. Lägsta resp. högsta distriktsvärdet, stadsmedeltalet och EU15-medeltalet

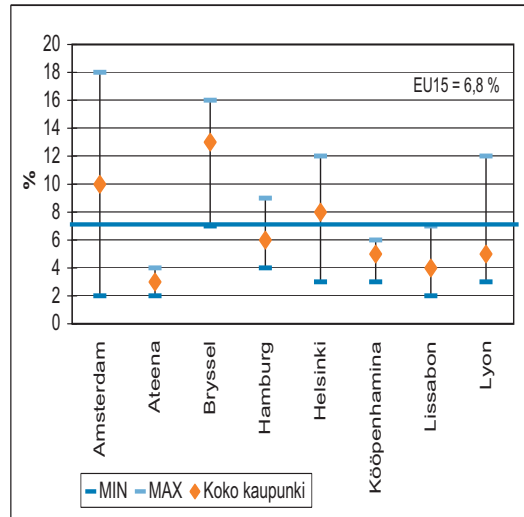
Figure 16. Percentage of 0-4 year olds among total population in 2001. Lowest and highest ranking district of each city, city average and EU15 average

Kuva 17. Yksinhuoltaja-asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista vuonna 2001. Kaupunkien peruspiirien minimi, maksimi, koko kaupunki ja EU15 keskiarvo.

Figur 17. Andel ensamförsörjarhushåll bland samtliga bostadshushåll. Lägsta resp. högsta distriktsvärdet, stadsmedeltalet och EU15-medeltalet

Figure 17. Percentage of lone-parent households among all household in 2001. Lowest and highest ranking district of each city, city average and EU15

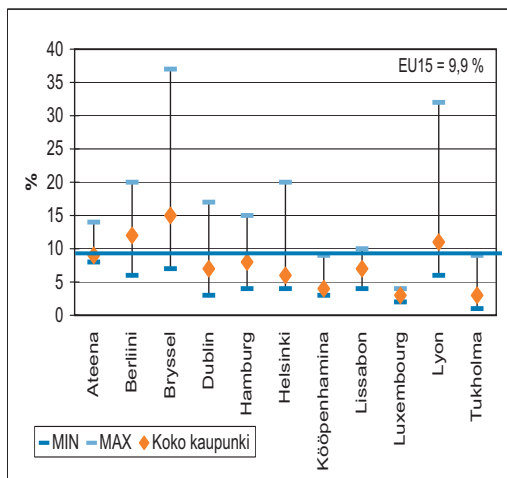

Kuva 18. Työttömyysaste vuonna 2001.

Kaupunkien peruspiirien minimi, maksimi, koko kaupunki ja EU15 keskiarvo.

Figur 18. Arbetslöshetsgrad år 2001. Lägsta resp. högsta distriktsvärdet, stadsmedeltalet och EU15-medeltalet

Figure 18. Unemployment rate in 2001. Lowest and highest ranking district of each city, city average and EU15 average

Kuva 19. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus koko väestöstä vuonna 2001.

Kaupunkien peruspiirien minimi, maksimi, koko kaupunki ja EU15 keskiarvo.

Figur 19. Andel personer med utbildning på tertiärnivå. Lägsta resp. högsta distriktsvärdet, stadsmedeltalet och EU15-medeltalet

Figure 19. Percentage of residents with a tertiary (ISCED 5-6) education among the whole population in 2001. Lowest and highest ranking district of each city, city average and EU15 average

